

ЦИЈЕНА:

за Црну Гору на годину 10 перп., на по год.
5 перп.; ван земље 15 франака у злату.

за Црну Гору број 10 пара
за СТРАНЕ ЗЕМЉЕ број 20 пара

ЛИСТ ИЗЛАЗИ
УТОРНИКОМ И ПЕТКОМ

ВЈЕСНИК

АДРЕСА:
„Вјесник“ Цетиње, (Црна Гора)
ADRESSE:
„Viesnik“ Cetigné (Monténégro)

РУКОПИСЕ ВАЉА СЛАТИ УРЕДНИШТВУ „ВЈЕСНИКА“
А ПРЕПЛАТУ И ОГЛАСЕ АДМИНИСТРАЦИЈИ
ОГЛАСИ СЕ НАПЛАЋУЈУ ПО ПОГОДБИ

Београд заузела српска војска. У страховитом поразу пребачени су Аустријанци преко Саве и Дрине.

Цетиње, 2. децембра.

Београд је опет наш. Српска га је војска истргла из канџа грабљивца и отмичара.

Још се није ни осушило мастило на оној ријечи: „Београд није трофеј црно-жуте војске — он је њена љага“ — а тврдња је постала дјелом, вјера — истином, истина — правдом.

У суманутом бијегу, сломљен и разагнан, сурови је туђин бачен у мутне таласе ускипјеле Саве. Бачен је на дно бездани, коју је крвопији ископала сила слободе, снага увријеђене и напаћене земље, крв малих и невиних.

Нема је више.

Уз клетве ојаћених, везана за срамни стуб, најурена је „апостолска“ најезда још у тренутку пијане своје радости, медених дана свога јаловог славља.

Јучерашњи „алем-камен“ — „зрела крушка“ аустријских званичних саопштења, данас је жиг живих, гроб мртвих, бич и ругло дахија бечких.

Београд је враћен. Ни пуне двије недјеље није непријатељ саставио у њему, а Авала је већ примила у себе челичне јунаке са Јадра и Цера са Овчара и Каблара, Сувобора, Маљена и Космаја. 30. новембра 1806. отео га је од Турака епски устанак Карађорђевић сељака. Само дан касније, јучер, српски су га витезови очистити од црно-жутих Османлија.

Београд је наш. У величанственом прегнућу и прегалаштву српских војника, он се диже као златна круна из крвавог језера.

Као посљедица незапамћене аустријске катастрофе он је триумф српски, он је слава вјекова и дивљење читавог свијета.

За расутом непријатељском војском силпе смртоносни град. Грабећи небираним путовима повлачи се гадна хидра, која је као вампир живјела од туђе крви, туђих мука, туђе душе и живота. Отров је била њена срж. У својој хабсбуршкој прошлости она је била молах и гуја. Народи су је осјећали као мџру, а човјечанство као трулеж и разврат. Гдје год је својом ногом стала, земља је стењала. Гдје год је прошла, остављала је за собом траг црне крви и црних тамница. Њене је поразе увијек пратила правда. Камен и клетва свугдје су јој били испраћај.

Црно-жуте хорде остављају Србију. Правда их неумитна прати. У пакао!

Клетва и камен на њих!

Врховна Команда саопштава:

1. децембра Санџачка војска потпуно је очистила десну обалу Дрине од непријатеља код Вишеграда, гдје је заробила преко 20 војника и заплијенила преко 200 пушака.

Овога дана је непријатељ бомбардовао Вишеград, али без велике штете. На осталим фронтима дан је прошао без важнијих догађаја.

Српска војска продужила је офанзиву 30. новембра и потпуно протјерала непријатеља преко Дрине и Саве.

Код Биограда продужени су бојеви и, по још непотврђеним вјестима, Београд је до 2. децембра у 4 сата по подне.

У току 30. новембра заробљено је и заплијенило 33 официра, 3.470 војника, 5 полских топова, 4 хаубице, 92 топовска кара, 7 митраљеза, 150 коња, 7 џекарница и мноштво пушака, муниције и осталог материјала.

Овдашњи Царско-Руски Војни Агент, г. генерал Н. Потапов, примио је ово службено саопштење:

Петроград, 30. новембра у 11.20 у вече. У Млавском правцу наше се наступање завршило с успјехом на цијелом фронту. 29. новембра ми смо овладали непријатељском позицијом у рејону Прасниш—Џеханов и гонили непријатеља на његову одступању до границе. Том приликом наша је коњица код Журоминка извела успјешни напад и нанијела непријатељу велике губитке.

На фронту Лович—Илов Нијемци су продужили жестоке нападаје. Нанијевши непријатељу велике губитке, наша је војска у том рејону заузела нову позицију, сјеверно од ријеке Бзури.

У другим рејонима лијеве обале Висле, дошло је само до мањих окршаја.

Јужно од Кракова нема промјене. Битка још није завршена. У Карпатима се продужују маневрисања наше и непријатељске војске.

На кавкаском фронту 27. новембра око 2 сата по подне приближио се Батуму „Гебен“ у пратњи других крстарица и отпочео је бомбардовање вароши и утврђења. Но, чим је са тврђаве отворена ватра „Гебен“ се удаљио, успјевши да избаци само 15 метака, али без икакве штете.

Петроград, 1. децембра у 1.15 по подне. У току 27. новембра није било на цијелом фронту крупнијих бојева. У Млавском правцу ми смо продужили потискивати њемачку

војску која одступа. На лијевој обали Висле нема промјене. У рејону Дукланских пријелаза аустријске колоне покушавају да пријеђу на сјеверне гребене Карпата.

На кавкаском фронту 28. нов. у току цијелог дана вођена је битка на фронту: Селеми—Пирјуск—Есмер—Дутах. Непријатељ је на цијелом фронту одбачен с ону страну ријеке Еуфрата, претрпјевши знатне губитке. Наш један одред заплијенио је стоке до 1400 грла. У селима Асурли—Башкала води се бој.

У што се прометнула бугарска неутралност?

„Самоуправа“ пише:
Ми смо имали прилике на овом мјесту говорити како на пракси изгледа бугарска неутралност, свечано проглашена и неколико пута не мање свечано речју потврђивана службеним представницима Бугарске. Бугарске прате нам се заједнички како ми бугарску неоправдано сумњичимо. Ми смо на то оговорили фактима која тркоше свакоме порицању и која својом јасношћу, тако да кажемо, бију у очи свакоме. Ту су побијени четници, ту су државне пушке бугарске, ту су ликови и медаљони бугарског министра предсједника код четника побијених нађени.

Покушало се, на жалост, и то порицати или омаловажавати.

Дошла је послјије чета Мехмед Али беја и Аки беја у срезу дојранском и тиквешком округу, која је уз припомоћ Бугара дјејствовала. Кад је она уништена и код убијених војвода „нађено писмо оригинално, које свједочи непобитно о овој заједничкој радњи Бугара и Турака — онда је настао тајац, мало се заћутало.

Послије једномјесечног ћутања долазе нови атентати на пругу Ђевђелија—Скопље, код Демир Капије, 15. ов. м. и на пругу Прахово—Зајечар, код Вражогрнаца, између 18. и 19. ов. м. И док је овај посљедњи атентат остао само у покушају, дотле је онај први успио да оштети мост и пругу. Истина та је штета много мања него што су протектори, аранжери и атентатори овога атентата мислили да она буде, али је штета ипак ту. Она ће се отклонити за неколико дана, али ће она остати као сталан доказ неистините бугарске неутралности и као доказ сталног старања Бугарске да Србију, у њеном наметнутом рату с Аустријом, одузме моћност снабдијевања!

Већ је неколико атентата ове врсте било. Они се, дакле, изводе с планом и по системи.

У овом посљедњем атентату на пруги Скопље—Ђевђелија дјејство-

вали су чак и митраљези — да сигурно јаче обиљеже како ту није ништа крива службена Бугарска!

Ту на мјесту борбе с овом четом нађене су и кутијице од картона с оваквим значајним и карактеристичним жигом: софијски артиљеријски војни арсенал 1914! Ту су нађене и чауре од митраљеза са бугарским грбом.

Готово једновремено с тим у Нишу је ухваћен Драгашинов уредник „Утра“ који се као такав показивао и легитимирао, а који је у ствари шпијун, који се ишчаурио послјије као цивилни агент бугарске полиције, и код кога су нађене ствари које јако компромитују и службене представнике бугарске! По ономе што је код њега нађено и по везама које је установио и одржавао види се очигледно да је ово била — систематски уређена шпијунажа.

Сад је и за слијепце јасно и каква је и чије лист Утро, од кога се влада отреса јавно и не жели признати га за свога представника!

Бугарска штампа нека размисли сад у какву је ситуацију она овим доведена, и колико њој на част служи да се њени представници јављају као обични полицијски шпијуни, или, ако хоћете, да се обични полицијски шпијуни јављају и легитимирају као представници њени!

Ето, у што се прометнула строга и лојална неутралност бугарска!

Нека се то зна, забиљежи и запамти!

Превентивни преговори

„Фигаро“ објављује чланак Габриела Аното-а под насловом „Превентивни преговори“, у коме каже, поводом посљедних говора бугарских политичара у Собрању: Бугари иду рђавим путем. Они би требало да размисле о ријечима кардинала Ришелјеа, да има људи који, оштрећи сувише врхове игала, ломе их. Затим додаје: Рат, који се сада води, није дипломатска концепција, него неизбежна примјена неодољивих историјских закона. Његова улога је позната: независност народа или њихово поробљивање. Његов предмет ће бити: успоставити Европу слободну или Европу ропску. Савезне државе, које ратују, нијесу предузеле једна према другој никакве мјере опрезности, нијесу једна од друге захтијевале никакву гаранцију. Њихови дипломати нијесу антиципирани догађаје, да прије битке регулишу резултате побједе. Они су један другоме казали: Напријед, па ћемо послјије видјети. Мислите ли ви да је могуће, да они застану сада усред битке, да би подијелили добит, коју нико не би могао предвидјети. Вјерујете ли, да су они способни да

ступе у преговоре, којима ће бити циљ, да се опљачкају заточници првога рата у корист мало поузданих људи, који се у овоме држављу још колебају? Закључак: Или за стару Европу или за нову; или за слободне народности, или противу њих; или за Турску, или противу ње, изјасните се прво ви, па ћемо последије видјети.

ТЕЛЕГРАМИ

Ниш, 1. децембра. Телеграми, измијењени између Њ. Императорског Величанства Руског Цара Николе и Њ. Кр. Височанства Престолонаследника Александра, гласе: „Њ. Кр. Височанству Престолонаследнику Александру, Крагујевац. — Стигла ми је добра вијест о победи, коју је храбра српска војска одржала над нашим заједничким непријатељем. Са пуним срцем радостима честитам Вашем Височанству тај велики успјех. Никола.“ — „Његовом Величанству Цару, Тифлис. — Дубоко ганут честиткама Вашег Величанства, ја Вам, Сире, најтоплије благодарим што дијелите нашу радост. Нека би нам Свемогући ускоро подарио дефинитивну побједу над нашим заједничким непријатељем! Александар.“

Ниш, 1. децембра. Предсједник француске владе, Мин. Иностранних Дјела, господин Рене Вивијани, упутио је предсједнику Мин. Савјета, Министру Иностранних Дјела, г. Николи Пашићу, ову депешу: „Предсједнику Мин. Савјета, Ниш.“ — У име владе Републике част ми је и задовољство да Вам упутим наше одушевљено честитање на успјесима српске војске и на њеној храбрости, као и наше жеље за потпуни пораз заједничког нам непријатеља. Рене Вивијани.“

Г. Пашић је одговорио: Ниш, 1. децембра. Његовој екселенцији предсједнику Мин. Савјета, Париз.

„У име моје и мојих другова, хитам да захвалим Вашој екселенцији на честитањима, које сте нам у име Владе Републике упутили поводом успјеха наше војске, и да Вам изразим топле жеље, да се наши напори, удружени с напорима храбре француске војске и с јуначким војскама наших савезника, ускоро крунисају потпуним поразом заједничког нам непријатеља и завођењем доба трајнога мира, правде, слободе и напретка у Европи. — Пашић.“

Крагујевац, 1. децембра. У току 29. новем. наше су трупе на правцу Мокра Гора избиле до Вишеграда и очистиле на овој страни десну обалу Дрине од непријатеља. Наше и црногорске трупе заузеле су Вишеград.

На сјеверозападном фронту наше су трупе продужиле гоњење непријатеља, избиле на линију Дебри, Мишар, Јаребиће и заузеле Обреновац. На правцу Београд—Младендовац наше су трупе снажно нападале непријатеља, који се постепено повлачи на сјевер. При овом повлачењу непријатељ покушава да на појединим, страховито утврђеним положајима, даде отпора, али пред силним нападима наших трупа и најаче позиције непријатељеве падају брзо једна за другом. У овим борбама једна наша дивизија заплијенила је једну непријатељску батерију, а наша коњица својим енергичним јуришем распрштала је 52. непријатељски пук.

На осталим дјеловима фронта није се десило ништа значајније. У току 29. нов. на цијелом фронту заробљено је 9 официра и око 2.200 војника, а заплијенили смо 15 пољских топова, 1 брдски топ и мноштво другог ратног материјала. У своме повлачењу непријатељ оставља свуда за собом велики број

рањеника; нарочито је велики број његових рањеника нађен у Ужичама, Ваљево и Убу. Пада у очи биједно стање рањеника и неопсива загађеност болница.

Ниш, 1. децембра. Аустријанци су се у својој штампи приликом своје друге навале на наше земљиште хвалили, како свуда заводе и одржавају ред гдје дођу, и како човјечно поступају са становништвом у крајевима, које заузимају. Међутим у самој ствари они сасвим противно раде. Како нам са свију страна јављају, аустријске се трупе при свом повлачењу понашају у правом смислу те ријечи као дивље хорде.

Лондон, 30. новембра. „Тајмс“ изјављује. Од Букурешта до Цетиња, Од Солуна до Софије, одјекнуће велика српска побједа, праћена непосредним неизмјерним дјелством. Утицај Аустрије као фактора, који је уливао наду и страх уништен је на Балкану. Ако су савезници мудри, да и не говоримо о захвалности, они неће штетити напоре да олакшају неиздржљиву напрегнутост Србије, коју је тако херојски поднијела и трудиће се да њене садашње потребе и њене потоне аспирације наиђу на поштовање и пажњу, тако добро заслужену.

Ниш, 1. децембра. Ђура Прокић, народни посланик из Сопота, среза космајског, округа београдског, пао је јуначки као резервни артиљеријски наредник у боју код Гроцке, 29. новембра.

Скадар, 28. новембра. Јуче су консули успјели да приволе Турке да признају и арбанашки језик као званични. Употребљаваће се оба два језика. Данас ће се у нарочитој сједници утаначити начин на који ће се та употреба пријети. По уређењу читања о барјаци језику, дошло је до тобожњег споразума између муслимана и католика да се — како је у државијем говорима пагачено заједничког и сложне, у слушају потребе, подјеру непријатељу. Послије тога је на сједници узео учешћа и Биб Дода као члан. Поред свега измирења, синоћ су ипак католици пуцали на Тене. Дућани нијесу још сви отворени. (Нар. извјештај.)

Лондон, 28. новембра. Војни кореспонденти „Морнинг Поста“ у једној дугачкој анализи српских операција хвали хероизам српских трупа и додаје: значајне услуге које су Срби учинили савезницима, треба у опште већма признати него што је до сад случај. То није мала ствар спријечити 280.000 аустријских трупа да уђу на позорницу одлучних операција у Пољској и Галицији за вријеме од четири мјесеца. (Службено.)

Петроград, 29. нов. Све новине објављују апел Ага-Кана, предсједника паниндијског муслиманског савеза. Ага-Кан изјављује да европски рат нимало не угрожава Ислам ни Турску којој су Русија, Француска и Енглеска гарантовале територијалну неповредимост. Турску акцију су створиле њемачке интриге и пошто је Турска повукла мач за одбрану нечасне ствари, престала је тиме бити заштитницом Ислама. С тога сви руски и британски муслимани имају право да се боре против Турске у редовима војска чији су поданици.

Оренбуршки муфтија упутио је муслиманима, руским поданицима, један апел у којему их позива да се боре против Турака, као и против Нијемаца и Аустријанаца. Тај апел је био прочитан у великој петроградској џамији. (Вјестник.)

Рим, 30. нов. У Санрему је умро Ферид паша, од парализе срца.

Смртни остаци ће бити пренесени у Валону.

Париз, 30. нов. Агенција Хавасова званично саопштава да јуче није било ниједног новог инцидента.

Тифлис, 30. нов. Испраћен одушевљеним манифестацијама читавог становништва, цар је отпутовао из Тифлиса.

Петроград, 30. нов. Марокански султан упутио је мароканским трупама које се боре у Француској, један апел, у којему из поздравља и честита што се боре против непријатеља човјечанства и слободе.

Рајтерова Агенција саопштава да индијски муслимани настављају своје манифестације лојалности према Енглеској, поклањајући новац, камиле, и покриваче. Посљедња поморска енглеска побједа изазвала је у Индији опште одушевљење.

Петроград, 30. нов. Њемачки цар Вилхелм болује од запаљења плућа и растројења живаца услед превеликог умора. Љекари су препоручили Кајзеру да не одлази на фронт војске. (Вјестник.)

Петроград, 30. нов. Британска ескадра гонила је њемачку крстарицу „Нирнберг“ и тражила да се преда, што је „Нирнберг“ одбио и борио се док није био потопљен.

Британска ескадра енергично је одбила покушај њемачких подморских лађа да продру у Довер и потопила двије њемачке подморске лађе. (Вјестник.)

Лондон, 30. нов. Лист „Обсервер“ у своме чланку вели: Није било ничега симпатичнијега у овом свјетском сукобу, од изванредне побједе, коју је задобила Србија, баш у тренутку, кад је изгледало да је изнурена и изгубљена. Сви пријатељи слободе испуњени су са да великом надом на тријумф, којим ће Србија остварити уједињење своје расе. Срби су доказали да су достојни највеће будућности, која им је извјесно обезбијеђена. Ми вјерујемо и надамо се, да ће ова побједа имати врло важан непосредан резултат не само за саме Србе, већ и за сусједну Грчку, која је увијек била вјерна пријатељица Србије. Можда би било сувишно надати се, да ће Бугарска и Румунија ући у балканску заједницу са Србијом и Грчком, која би била поуздано јемство са садашњи тријумф и будућу безбједност за ове четири нације. Никада није изгледало, да ће узајамни уступци бити славије награђени изнад малих жртава, које изискује дипломатија.

Рим, 30. новем. На крају сједнице у парламенту г. Сонино, одговарајући на питања поводом инцидента у Ходеци, изложио је чињенице, додајући да је енглески консул заробљен и исте ноћи послат у Арабију с француским консулом. Италијански консул Цечи протествовао је код јемског валије, али је морао остати у консулату под надзором страже не могући ни с ким општити. Чим је за ово сазнао, г. Сонино је телеграфисао да се из Масуа пошље у Ходецу брод „Ђулијана“, а одмах је телеграфисао и у Цариград, тражећи ослобођење енглеског консула и јавно извињење. За то вријеме броду „Марко Поло“, који се налазио у Кини, дато је наређење да се врати и да се заустави у Масу и да би, ако устреба, пружио помоћ. Брод „Ђулијана“ стигао је у Ходецу 3. децембра (по новом календару) и италијански се консул укрцао на њ. Тражен му је извјештај о свему и овај је стигао 9. децембра. По том сам, додао је г. Сонино, телеграфисао у Цариград и доставио појединости, које сам сазнао и тражио задовољење. Огоманска влада нам је одгово-

рила 11. децембра, да је веза између Ходеце и Цариграда прекината, те је због тога тешко добити вијести, али ће се трудити да прибави потпунија обавјештења и да ће предузети потребне мјере. Сматрао сам да треба да јуче и данас поновно телеграфисао нашем амбасадору у Цариграду, обављајући категорички наређење, да се одмах тражи задовољење. (Врло добро! Браво!) Не додајем остале детаље, да не би погоршао овај непријатан инцидент, пошто немам повода вјеровати, да ће се влада отоманска солидарисати са злоупотребама и насиљима, које су починиле мјесне власти и не сумњам да ће нам дати задовољења. (Живо одобравање.)

Цариград, 30. нов. Фелдмаршал Фон дер Голц-паша стигао је прошле ноћи. Свечано га је дочекала на станици њемачка војна мисија, министар Талат беј, први ађутант султанов и престолонаследник. Фелдмаршала су допртали њемачки војни аташеји у Софији и Букурешту. (Корбино.)

Лондон, 1. нов. „Daily Mail“ сазнаје да су Французи заузели Ла Басе последије једног бриљантног нападаја француске пјешадије.

Париз, 1. нов. Француска тешка артиљерија у околини Ене ућуткала је њемачку пољску артиљерију и потпуно уништила једну хаубичну батерију.

Водио се артиљеријски двобој и пјешадијска борба на сјевероистоку од Ваја и Перта и у шуми Ла Гири. Све ове борбе свршиле су се у нашу корист.

Непријатељска артиљерија показивала је мало активности на висовима Мезе, гдје је француска артиљерија уништила двије непријатељске батерије. Између Мезе и Мозеле нема ништа нова. Води се артиљеријски двобој у Вожима. Утврдили смо положаје које смо дан раније освојили. (Радиотел. извј.)

Рим, 1. новембра. Турски жандарми су ухапсили у Ходеци британског консула који се био склонио у италијански консулат. Одмах иза тога стигао је у Ходецу италијански ратни брод „Ђулијана“. Италијански амбасадор у Цариграду тражио је задовољштину. (Радиотел. извј.)

Петроград, 1. нов. Руси су сузбили Нијемце на читавој линији и нанијели им велике губитке. (Радиотелеграфски извјештај.)

Лондон, 1. нов. Ватикан објављује саопштење у коме каже да су пропала папина напрезања за прекид непријатељстава о Божићу. Њемачки извори окривљују за то Русију.

Петроград, 1. новембра. Турска ескадра бомбардовала је Батум. Двије турске топовњаче уништене су од властитих мина у Дарданелима.

Према извјештају Врховне Команде, који је стигао данас по подне, на српском земљишту нема ни једног Аустријанца, осим роба, гроба и рањена.

Плијен је огроман. Број заробљених саопштиће се накнадно.

ПОЗИВ

Позивају се сви они, из Општине вароши Цетиња, који имају уписивати „дацију“, да то учине у недјељу 7. дец., те да се ради тога пријаве у канцеларију Капетанског Суда у Бајицама.

Број 5310. Из канцеларије Општинске Управе, 29. нов. 1914. г. Цетиње. 2,2